

Acta de constitució del “Observatori Universitari sobre Menors Estrangers No Acompanyats a Catalunya” (OUNMENAC), de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona.

Facultat de Dret, Universitat Autònoma de Barcelona, a 12 de novembre de 2019.

Antecedents d'aquesta iniciativa:

El 29 d'abril de 2019 va tenir lloc, a la Facultat de Dret de la UAB, el Seminari sobre “Menors no acompanyats a Catalunya: preguntes i respostes des de les polítiques públiques i des del Dret”, organitzat per l'Institut d'Estudis Europeus de la UAB i per alguns dels professors i professores signants d'aquesta acta de constitució.

Aquesta iniciativa va néixer quan un grup de professors vàrem detectar la necessitat d'analitzar el fenomen dels menors estrangers no acompanyats (MENAS) des d'un criteri jurídic, ja que la urgència amb la qual s'ha hagut de donar l'atenció i protecció a aquests menors ha anat conformant el que podria dir-se *una pràctica a la recerca d'una teoria*. Després de varies sessions de debat i de treball, s'han detectat diverses qüestions a les que cal donar resposta des de la perspectiva del Dret.

Així, per exemple: la regulació actual de les figures de la guarda i el desemparament és adequada, en tots els casos, a les situacions dels MENAS, o necessita ser reformada? Podem parlar, en alguns d'aquests casos, de l'existència d'una *frontera difusa* entre un menor *en risc* i un menor *com a risc*? Com avaluar la situació familiar i social d'aquests menors als seus països d'origen, per així elaborar resolucions de desemparament que respectin les exigències de la normativa aplicable? Quina incidència té la normativa internacional a l'hora de determinar la llei aplicable i la competència per a impulsar, tramitar i executar expedients de protecció i de tutela dels MENAS? Com fer compatible l'atenció a aquests menors amb la lluita contra les xarxes internacionals de tràfic de persones? Com garantir els drets constitucionals d'aquests menors, especialment la seva intimitat en els processos de determinació de la seva edat? L'actual normativa sobre estrangeria, permet o dificulta la regularització d'aquests menors, especialment quan aconsegueixen la majoria d'edat?

Alguns d'aquests interrogants van ser objecte de debat i discussió en les taules rodones del Seminari del 29 d'abril, on es va constatar que calia treballar en la línia de trobar instruments jurídics adequats per la resolució d'aquestes situacions. Així mateix, es va coincidir en que el lloc natural per l'estudi i l'anàlisi global de la situació d'aquestes persones menors era la Universitat, com a espai neutral on

l'acadèmic prima sobre qualsevol consideració, i on tothom pot sentir-se còmode per al debat, reflexió i elaboració de propostes normatives i d'acció. De fet, les persones responsables de la Direcció General d'Atenció a l'Infància i l'Adolescència (DGAIA), de la Secretaria General d'Immigració, del Cos dels Mossos d'Esquadra -totes tres de la Generalitat de Catalunya-, així com del Síndic de Greuges de Catalunya -participants en el Seminari-, ens han anticipat el seu interès a col·laborar en aquesta iniciativa.

Animats per l'interès suscitat, els professors i professores que organitzarem el Seminari vam convidar a més companys i companyes de la nostra Facultat a incorporar-se a un debat que ens va portar a la idea de constituir aquest Observatori.

Per què un Observatori? Perquè té la capacitat d'aglutinar institucions públiques i privades. Ofereix una imatge d'obertura a la societat, i es configura com un espai per a la reflexió adequat pel plantejament de propostes necessitades d'anàlisi jurídic.

Per què a la Facultat de Dret? Perquè la perspectiva jurídica és fonamental en aquest debat atès que els juristes fins ara han estat molt absents d'aquesta realitat. L'atenció immediata a aquests menors es realitza per part d'educadors i treballadors socials, i són els sociòlegs els qui, generalment, dirigeixen el debat sobre quines mesures són necessàries per a millorar la situació dels MENAS. Però hi ha respostes que només poden venir del Dret. Caldrà incorporar a l'Observatori persones, professionals i acadèmics d'aquestes disciplines, ates la transversalitat del fenomen en estudi que complementin l'anàlisi jurídic.

Tenint en compte els antecedents ressenyats, les doctores i doctors signants, professors i professores de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona, amb l'acompanyament i el suport del Deganat d'aquesta Facultat, acorden **constituir l'Observatori Universitari sobre Menors Estrangers No Acompanyats a Catalunya** (OUNMENAC), de la Facultat de Dret de la Universitat Autònoma de Barcelona.

L'OUNMENAC té els **objectius** següents:

Constituir-se com un lloc de reunió i de debat de les diverses institucions públiques i privades implicades, així com dels professionals que treballen directament amb els i les MENAS.

Servir com a espai de recepció de dades, experiències i propostes.

Elaborar un "estat de la situació" del fenomen dels MENAS a Catalunya, per a després redactar i publicar un informe preliminar que proposi les línies d'actuació més urgents.

Elaborar un informe anual sobre l'evolució de la situació dels MENAS a Catalunya, en el marc del que succeeix a la resta d'Espanya i a la Unió Europea.

Organitzar seminaris temàtics interns, convidant, si escau, els nostres alumnes de Grau, Postgrau, Màster, Doctorat, etc.

Organitzar seminaris temàtics amb les institucions públiques i privades implicades, professionals, etc.

Organitzar cursos de formació dirigits als professionals d'aquestes institucions, als col·legis professionals, Ajuntaments, escoles i instituts, ONG's, etc.

Promoure la recerca sobre aquest àmbit, des dels nostres departaments.

Promoure la creació de xarxes de recerca amb altres grups de recerca universitaris, dins i fora de Catalunya.

Publicar i fer difusió dels resultats de la nostra recerca.

Són i seran **membres** de l'OUNMENAC:

Membres numeraris: els membres fundadors que signen aquest document; així com qualsevol altre professor/a o investigador/a adscrit a qualsevol departament de la Facultat de Dret de la UAB que manifesti la seva voluntat de pertànyer a l'OUNMENAC.

Els membres numeraris dirigiran l'acció i les activitats de l'Observatori, vetllant perquè es compleixin les seves finalitats i objectius, i coordinant a la resta de membres que a continuació s'esmenten.

Membres consultors: professors/es i investigadors/es d'altres facultats, instituts, centres o grups de recerca de la UAB; professors/es i investigadors/es d'altres facultats, instituts, centres o grups de recerca d'altres Universitats catalanes; institucions públiques i privades implicades en l'àmbit de la protecció dels menors; col·legis professionals; Ajuntaments; fundacions públiques i privades; ONG's, etc., que manifestin la seva voluntat de ser-ho.

Els membres consultors aportaran la seva experiència i coneixements en aquest camp, col·laborant i participant en el desenvolupament de les finalitats i objectius de l'Observatori, i podran efectuar propostes d'actuació, sempre sota la coordinació dels membres numeraris.

Membres observadors: qualsevol institució pública o privada l'àmbit d'actuació de la qual incideixi en la protecció dels menors, i que, per qüestions estatutàries internes, no pugui ser membre consultor; o qualsevol persona física o jurídica que, treballant també en aquest camp, desitgi tan sols ser membre observador.

Patrocini i col·laboracions especials: qualsevol institució pública o privada tanmateix si és membre consultor o observador - podrà patrocinar, parcial o totalment, les activitats de l'Observatori, o bé, simplement, prestar una col·laboració especial -en règim de co-organització o altres- en el desenvolupament d'alguna o d'algunes activitats concretes.

Com a ratificació de la seva voluntat de constituir aquest Observatori, les doctores i els doctors següents, totes i tots docents de la Facultat de Dret de la UAB, membres numeraris-fundadors de l'OUNMENAC, signen aquest acta en el lloc i en la data ja indicades a l'inici d'aquest document.